

Хлібороб і Орел

Езоп

(байка у переказі П. Цімікалі,

переклад українською мовою Володимира Забаштанського та Анатолія Чердаклі)

Якось уранці навантажив хлібороб на віслюка плуг і мішок пшениці, вивів волів з обори та й подався в долину — засівати своє поле.

День був погожий, сонячний. Зеленіли левади, на пагорбах яскрили весняні квіти. Ступав хлібороб за худобою, і радість повнила його груди, бо уявляв він, як сіятиме пшеницю — надію свого життя. Раптом почув лопотіння крил і розпачливий пташиний крик. "Свійські птахи так не кричать, це якийсь дикий,— подумав хлібороб. — Що ж йому сталося? Де він є?"

Та й заходився шукати. Невдовзі побачив здорового птаха, що бився долі.

— Орел! — здивувався хлібороб.

Справді, могутній орел піймався в сільце й зараз кричав та нестямно борсався. Але вирватись не міг — сільце тримало міцно.

— Зажди трохи, друже! — гукнув хлібороб. — Зажди, я тебе визволю!

Орел зрозумів його слова й затих.

Присів хлібороб навпочіпки і за якусь хвилюку виплутав орла із сільця.

— Лети собі своєю дорогою, — каже, — та дивись, куди летиш. І як то з тобою таке приключилося — адже зір маєш кращий за всіх птахів?..

Радісно змахнув орел крилами, шугнув угору й скоро зник у блакитній високості. А хлібороб попростував далі і небавом добувся до свого поля.

От запряг він волів у плуга і почав орати. Довго орав, аж до обіду. А тоді пустив воли пастися, взяв торбину з харчем, пішов до стіни, що височіла край поля, і сів під нею обідати.

Стіна та лишилася від невеличкої хатини, яку збудував колись ще хліборобів прадід. Тоді родина їхня жила тут, у долині, але згодом перебралася на гору в село; покинута хатина потріскалася й завалилася, бо була глиняна. Вціліла тільки стіна, і саме під нею любив спочивати в обід хлібороб.

Але стіна була вже стара, та ще перед кількома днями пройшли дощі; вона розкисла і могла щомиті впасти. Хлібороб того не знав.

А орел тішився волею, шугав під сонцем, повнячи простір радісним гуком. Він добре бачив, як невтомно ходив туди й сюди хлібороб за плугом, і сказав собі:

— Цьому чоловікові я зобов'язаний життям. У нього добре серце. Треба віддячити йому за добро.

Саме о тій порі хлібороб скінчив роботу й сів обідати, Орел опустився нижче й раптом жахнувся.

"Та ця стіна може завалитися! — подумав він. — Он які глибокі в ній шпари, та ще й повні води. От-от упаде на голову бідоласі! Треба його врятувати! Але в який спосіб?"

І орел став гадати, як відвести лихо від свого визволителя.

Нараз він каменем упав просто на хлібороба, вхопив Його шапку й повільно полетів понад самою землею.

Хлібороб, розгнівавшись, скочив на рівні ноги й кинувся за птахом. Він пізнав його й гукнув:

— Гей, орле! Отак ти дякуєш за добро, яке я тобі зробив?! Негіднику! Ану, кинь ці жарти і зараз же віддай мені шапку!

Та орел мовби й не чув — летів собі далі.

— Віддай, кажу тобі! — гукав хлібороб. — Мені несила за тобою гнатися, бо я стомився. Від раннього ранку працюю, чуєш?

Орел щось крикнув і повис над головою хлібороба. Той звів догори руки, аби вхопити шапку, але орел знов шугнув угору, начебто граючись.

Зовсім розгнівався хлібороб. Схопив камінь і пожбури в шапку, щоб вибити її в орла. Та ні шапки не вибив, ні птаха не налякав.

Летів орел над ним низенько, немов хотів сказати:

— Ось твоя шапка! Візьми, коли можеш.

Довгенько тривала ця гра, а скінчилася враз. Орел зненацька впустив шапку, радісно закричав і злинув угору.

Підбіг до шапки хлібороб, спітнілий і засапаний, підняв і, обтрушуючи, гукнув орлові:

— О, невдячний! Як тобі набридло, то сам покинув гру, а як я просив, то ти не зважав! Отак мене вимучити!

Надяг він шапку та й пішов до свого поля, бо, ганяючись за орлом, забіг далеченько. А дійшовши, спинився, мов скам'янів. Стіна обвалилася, і найбільша купа груддя лежала саме там, де він сів обідати.

Довго стояв хлібороб мовчки. Аж нарешті вигукнув:

— Лиш тепер збагнув я, що робив орел! Він бачив стіну згори й вигадав отаку гру, аби відвести мене геть і врятувати мені життя. Орле, ти гідно відплатив за доброї Красно тобі дякую!